

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti výrokům II a III usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2019, čj. 3 A 26/2019-32,

t a k t o :

- I. Žalobci **se neustanovuje** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.
- II. Kasační stížnost **se zamítá**.
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalobce se u městského soudu domáhá ochrany proti nečinnosti Vězeňské služby ČR, Věznice Rýnovnice, která nerozhodla ve věci jeho žádosti o poskytnutí informace a snažila se přenést informační povinnost na svůj nadřízený orgán. Společně s žalobou podal žalobce také žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce. Městský soud ve výroku II usnesení uvedeného v záhlaví zamítl žalobcovu žádost o osvobození od soudních poplatků a ve výroku III zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce.

[2] Žalobce (stěžovatel) podal proti výrokům II a III usnesení městského soudu kasační stížnost. Uvedl, že je původní profesí advokát, ale nyní je omezen v pohybu pravé ruky, vykonává trest odnětí svobody, nemá k dispozici profesionální tým právníků jako žalovaná ani odbornou literaturu a aktuální judikaturu.

[3] Stěžovatel dále požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů a o osvobození od soudních poplatků. K této žádosti NSS sděluje, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí městského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Usnesení o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce nepochybně je takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatele tedy netíží poplatková povinnost. Obdobné závěry dovedl rozšířený senát v citovaném rozhodnutí i ve vztahu k povinnosti být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem. Z kasační stížnosti v této věci jsou zřejmé důvody, pro které ji stěžovatel podal; proto není třeba trvat na tom, aby byl zastoupen advokátem (výrok I tohoto rozsudku).

[4] Kasační stížnost není důvodná.

[5] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoli za řízení odejme, popř. i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popř. neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[6] Již městský soud přílehavě odkázal na rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, podle kterého platí, že „[i] když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.

[7] V dané věci se stěžovatel domáhal poskytnutí souboru informací podle informačního zákona. Požadované informace se týkaly uplatňování Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a Listiny základních práv Evropské unie, stížností a soudních sporů v oblasti péče o tělesně postižené v letech 2009 až 2017, technické specifikace dopravních prostředků pro vězněné osoby, počtu vězňů k 1. 6. 2018 s invaliditou, vnitřních předpisů pro pomoc vězněným osobám, počtu osob zdravotnického personálu, identifikace osob odpovědných za stavební řešení bezbariérových úprav, metodiky k omezení šíření infekčních nemocí apod. Je třeba zmínit, že požadované informace se vztahovaly k vězeňskému zařízení, v němž se stěžovatel nenachází (a ani netvrdí, že by mu hrozilo přemístění do takového zařízení).

pokračování

[8] NSS souhlasí s městským soudem, že ze stěžovatelovy žádosti o osvobození od soudních poplatků neplyne, že by požadované informace měly jakýkoliv vztah k podstatným okolnostem jeho života. Naopak jde o spory zřejmě vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Nadto je městskému i zdejšímu soudu z jejich úřední činnosti známo, že stěžovatel vede s žalovanou (resp. různými vězeňskými zařízeními) množství „sporů“ týkajících se poskytování informací dle informačního zákona, které často pokračují před soudy. Taková řízení má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit (a nejde-li o šikanózní jednání nebo jiné zneužití veřejných práv). Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle své libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namístě, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Takovou povahu však nyní vedené řízení nemá. Jelikož stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor NSS), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je podle NSS správné, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím jeho nákladů a aby uhradil soudní poplatek (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2012, čj. 6 Ans 14/2012-11). Uvedené platí tím spíše, má-li stěžovatel právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie.

[9] Vzhledem k popsáným okolnostem nepostupoval městský soud v rozporu s právními předpisy, pokud učinil závěr, že je namístě stěžovateli výjimečně odepřít osvobození od soudních poplatků, a to v plné výši.

[10] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplnil základní předpoklad pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu být ani ustanoven zástupce pro řízení o žalobě (§ 35 odst. 9 věta první s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné (pro úplnost srov. např. rozsudek NSS ze dne 17. 9. 2015, čj. 1 As 197/2015-19). Městský soud tedy nepochybil tím, že stěžovateli neustanovil zástupce z řad advokátů.

[11] NSS proto zamítl kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[12] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.); žalované nevznikly v tomto řízení náklady nad rámec její běžné činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. dubna 2019

Zdeněk Kühn
předseda senátu

